

Miljöbedömningar av planer och program

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2003/04:116 Miljöbedömningar av planer och program jämte två följdmotioner och ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2003. I propositionen föreslår regeringen lagändringar för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. I propositionen föreslås också att riksdagen godkänner protokollet om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE:s konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang, Esbokonventionen.

I enlighet med direktivets och protokollets krav föreslås bestämmelser om att en miljöbedömning skall göras när en myndighet eller kommun utarbetar vissa planer och program. Bestämmelserna föreslås komplettera de nuvarande bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Vissa ändringar föreslås även i andra lagar. Ändringarna syftar bl.a. till att bedömningar av miljökonsekvenser skall komma in tidigare i samhällsplaneringen, vilket i sin tur kan underlätta miljöbedömningarna av de verksamheter och åtgärder som genomförs enligt planerna eller programmen. Regeringen föreslås vidare få meddela de ytterligare bestämmelser som behövs för genomförandet av direktivet. I propositionen föreslås också en ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m., finansieringslagen. Ändringen gör det möjligt för regeringen att använda Kärnavfallsfondens medel för stöd till vissa ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Förslaget syftar till att förbättra möjligheterna för en allsidig bedömning av projektens miljökonsekvenser och allmänhetens påverkan i denna process. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns fyra reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Information.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Godkännande av protokoll om miljöbedömningar till	
Esbokonventionen.....	7
Ändring i miljöbalken – uppföljning och övervakning m.m.....	7
Stöd ur Kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar – ändring i	
finansieringen.....	9
Lagförslagen i övrigt.....	14
Reservationer.....	15
1. Ändring i finansieringslagen (punkt 4).....	15
2. Ändring i finansieringslagen (punkt 4).....	15
3. Ekonomiskt stöd till kommuner och ideella organisationer	
m.m. (punkt 5).....	16
4. Ekonomiskt stöd till kommuner och ideella organisationer	
m.m. (punkt 5).....	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	18
Propositionen.....	18
Följdmotioner.....	18
Motion från allmänna motionstiden 2003.....	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Protokoll om miljöbedömningar till Esbokonventionen

Riksdagen godkänner protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:116 i denna del.

2. Uppföljning och övervakning

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken såvitt avser 6 kap. 18 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:116 i denna del och avslår motion 2003/04: MJ48 yrkande 1.

3. Övriga ändringar i miljöbalken

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken, i den mån förslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:116 i denna del.

4. Ändring i finansieringslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:116 i denna del och avslår motionerna 2003/04: MJ47 yrkande 1 och 2003/04: MJ48 yrkande 2.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

5. Ekonomiskt stöd till kommuner och ideella organisationer m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ47 yrkandena 2 och 3 samt 2003/04: N415 yrkande 8.

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (mp)

6. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
2. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
3. lag om ändring i väglagen (1971:948),
4. lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,
5. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
6. lag om ändring i minerallagen (1991:45) och
7. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:116 i denna del.

Stockholm den 6 maj 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Sverker Thorén (fp), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s) och Gunnar Goude (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet har antagit direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30, Celex 32001L0042). De nationella författningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet måste träda i kraft senast den 21 juli 2004.

Regeringen gav den 27 juni 2002 i uppdrag till en parlamentariskt sammansatt kommitté att göra en samlad översyn av plan- och bygglagstiftningen (dir. 2002:97). I uppdraget ingick bl.a. att göra en bedömning av de åtgärder som behövs för att genomföra direktivet i svensk lagstiftning. Kommittén har antagit namnet PBL-kommittén. Den 9 juli 2003 redovisade kommittén delbetänkandet Miljöbedömningar avseende vissa planer och program (SOU 2003:70).

Den 3 april 2003 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över systemet för finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall från kärnkraftsreaktorer samt den lag som reglerar systemet, lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m., finansieringslagen (dir. 2003:41 m.fl.). Finansieringsutredningen överlämnade den 17 december 2003 delbetänkandet Förslag om försöksverksamhet med ekonomiskt stöd till vissa frivilligorganisationer (SOU 2003:128). Kommittén skall redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 december 2004.

Lagrådet har yttrat sig över lagförslagen utom såvitt avser förslaget till ändring i finansieringslagen (1992:1537).

Förslagen i propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Lagförslagen återges i *bilaga 2*.

Information

I ärendet har utskottet inhämtat information om slutförvaring av använt kärnbränsle av representanter för Statens råd för kärnavfallsfrågor, KASAM.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagändringar för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. I propositionen föreslås också att riksdagen godkänner protokollet om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE:s konvention om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.

I enlighet med direktivets och protokollets krav föreslås bestämmelser om att en miljöbedömning skall göras när en myndighet eller kommun utarbetar

vissa planer och program. Nya bestämmelser föreslås komplettera de nuvarande bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar i 6 kap. miljöbalken. Vissa ändringar föreslås även i andra lagar. Ändringarna syftar bl.a. till att bedömningar av miljökonsekvenser skall komma in tidigare i samhällsplaneringen, vilket i sin tur kan underlätta miljöbedömningarna av de verksamheter och åtgärder som genomförs enligt planerna eller programmen. Regeringen föreslås vidare få meddela de ytterligare bestämmelser som behövs för genomförandet av direktivet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 21 juli 2004.

I propositionen föreslås också en ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. Ändringen gör det möjligt för regeringen att använda Kärnavfallsfondens medel för stöd till vissa ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen avser att utnyttja denna möjlighet under en försöksperiod om fyra år. Förslaget syftar till att förbättra möjligheterna för en allsidig bedömning av projektens miljökonsekvenser och allmänhetens påverkan i denna process. Denna lagändring föreslås träda i kraft den 1 augusti 2004.

Utskottets överväganden

Godkännande av protokoll om miljöbedömningar till Esbokonventionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om godkännande av protokollet om miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbedömningar i gränsöverskridande sammanhang, den s.k. Esbokonventionen.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbedömningar i gränsöverskridande sammanhang. Protokollet har i huvudsak samma bestämmelser som direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan. Protokollet bör därför godkännas i samband med genomförandet av direktivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om godkännande av protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbedömningar i gränsöverskridande sammanhang, den s.k. Esbokonventionen.

Ändring i miljöbalken – uppföljning och övervakning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ändring i 6 kap. 18 § miljöbalken. Därmed avstyrker utskottet motion MJ48 (m) yrkande 1. Även i övrigt tillstyrker utskottet regeringens förslag om ändring i miljöbalken.

Propositionen

I propositionen föreslås att den myndighet eller kommun som har antagit en plan eller ett program skall skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Syftet med detta är att identifiera negativ påverkan och kunna vidta lämpliga avhjälpande åtgärder. De regler som i dag finns i 6 kap. MB om tillsyn motsvarar i huvudsak direktivets krav. För att tydliggöra att myndigheter och kommuner

som antar planer och program skall göra en viss uppföljning av en plans eller ett programs faktiska betydande miljöpåverkan anser regeringen det lämpligt att kravet på uppföljning anges i detta sammanhang.

Motionen

Eftersom motionärerna anser att det är något sent att skaffa kunskap först efter det att en plan har antagits begärs i motion MJ48 (m) att riksdagen beslutar ändra regeringens förslag till ändring av 6 kap. 18 § miljöbalken (MB) så att den som antar en plan skall ha kunskap om planens påverkan på miljön redan under arbetet med utformandet av planen. Kunskapen behöver dock inte vara lika stor när det gäller alla planer, t.ex. kan en översiktsplan identifiera eventuell miljöpåverkan medan kraven på en detaljplan måste vara högre. Kunskapskraven bör således anpassas efter vilket slags plan som skall antas (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Enligt direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan skall en plans eller ett programs betydande miljöpåverkan följas upp. Direktivet innehåller dock inga närmare bestämmelser om hur denna uppföljning skall ske. I likhet med regeringen gör utskottet bedömningen att de regler som i dag finns i 6 kap. MB om tillsyn i huvudsak motsvarar direktivets krav. För att tydliggöra att myndigheter och kommuner som antar planer och program skall göra en viss uppföljning av en plans eller ett programs faktiska betydande miljöpåverkan är det emellertid, som regeringen också anför, lämpligt att kravet på uppföljning anges i detta sammanhang. Utöver den kontroll av efterlevnaden av miljöbalken som tillsynsmyndigheterna skall utföra enligt 6 kap. MB bör det därför finnas en skyldighet att följa upp miljöpåverkan. Direktivets krav avser emellertid inte planens eller programmet totala miljöpåverkan utan enbart i de fall genomförandet medför *betydande* miljöpåverkan. Kraven på uppföljning är inte höga, och enligt den vägledning som Europeiska kommissionen har lämnat för genomförandet är det ofta lämpligt att integrera övervakningen i den normala planeringscykeln. Enligt utskottets bedömning bör arbetsbelastningen därför inte bli särskilt omfattande. Som regeringen anför bör den kommun eller myndighet som har *antagit* planen eller programmet också ha ansvaret för uppföljningen, även om annan kommun eller myndighet har *upprättat* själva miljökonsekvensbeskrivningen.

Sammantaget innebär det att utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del och avstyrker motion MJ48 (m) yrkande 1. Utskottet tillstyrker även i övrigt regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

Stöd ur Kärnavfallsfonden till vissa ideella föreningar – ändring i finansieringen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändring i 4 § finansieringslagen (1992:1537) och avstyrker två motionsyrkanden om avslag på propositionen i denna del. Med hänvisning till pågående arbete på områdena avstyrks två motionsyrkanden (kd) om villkoren för stöd till ideella föreningar och ett motionsyrkande (mp) om avgifternas storlek. Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp, kd), 3 (fp, kd) och 4 (mp).

Propositionen

Enligt regeringens förslag skall avgiftsmedlen i Kärnavfallsfonden få användas för stöd till ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen bör bestämma omfattningen av och villkoren för stödet.

Regeringen gör bedömningen att stödet bör omfatta en försöksperiod om fyra år. En utvärdering av försöksverksamheten bör göras efter tre år. Stödet bör utgå med högst 3 miljoner kronor per år och vara förenat med krav på de ideella föreningarna, på de kostnader som stödet kan användas till och på ansökningarnas utformning. Stödet bör administreras av Statens kärnkraftinspektion.

Regeringen avser att precisera kraven i finansieringsförordningen bl.a. så att en ideell förening, för att kunna komma i fråga för stöd, måste ha minst 2 000 medlemmar. Föreningen skall vidare bedrivas under demokratiska former och ha sedvanlig ekonomisk redovisning som granskas av revisorer. Även sammanslutningar av föreningar kan komma i fråga för stöd och då skall motsvarande krav på bl.a. idealitet och demokratiska former ställas både på sammanslutningen och de däri ingående föreningarna.

Motionerna

I motion MJU47 (kd) yrkas avslag på förslaget om ändring i finansieringslagen (1992:1537), finansieringslagen. Eftersom förslaget enligt motionärerna synes innebära en komplikation när det gäller tillämpningen av miljöbalkens principer om betalningsansvar för kostnader i samband med samrådsförfarande, bör miljöbalkskommitténs förslag om förenklade regler för miljötillståndsprocessen avvaktas. Däremot bör frivilligorganisationernas möjligheter till ekonomiskt stöd tillmötesgåas (yrkande 1). Även i motion MJ48 (m) yrkas avslag på förslaget att medel ur Kärnavfallsfonden skall kunna användas för stöd till ideella föreningar. Motionärerna anser att förslaget gör det möjligt att använda fondmedlen som ett indirekt organisationsstöd. Detta medför att vad som hittills har varit en avgift skulle bli en skatt. I motionen framhålls att korrekt information om slutförvar och/eller hantering av använt kärnbränsle

är viktig och att denna uppgift åvilar Statens kärnkraftinspektion, SKI. Informationsspridning och kunskapsinhämtning som sker med statliga medel skall vara neutrala, vilket inte blir fallet om regeringens förslag antas (yrkande 2).

I motion MJU47 (kd) anfördes att det maximibelopp som kommunerna kan erhålla ur Kärnavfallsfonden bör höjas från nuvarande 4 miljoner kronor till 7 miljoner kronor. I motionen framhålls vidare att ett system för ekonomiskt stöd inte får leda till att en separat nationell samrådsnivå uppstår vid sidan av den lokala, och resultatet får inte bli att centrala organisationer tilldelas medel medan lokala organisationer och närboende ställs utanför. Därför bör stödet kopplas till lokala organisationer och grupper, och framhålls som angeläget att även mindre, lokala grupper får möjlighet till stöd (yrkande 2). De frivilliga organisationerna bör ges ökade medel genom höjning av det maximibelopp som kommunerna kan erhålla ur Kärnavfallsfonden. Mot den bakgrunden är förslaget om minst 2 000 medlemmar i en organisation som förutsättning för stöd alltför strängt (yrkande 3). I motion N415 (mp) betonas principen att kärnavfallsavgifterna måste täcka de framtida kostnaderna för rivning av kärnkraftverk och omhändertagande av kärnkraftsavfall. Mycket tyder på att avgifterna utgår från optimistiska kalkyler, och enligt motionären har regeringen ofta beslutat om lägre avgifter än vad Statens kärnkraftinspektion, SKI, har föreslagit (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Frågan om att finna en plats för den slutliga förvaringen av det använda kärnbränslet är unik i många avseenden och intar en särposition när det gäller den demokratiska beslutsprocessen. Det rör sig om ett av de största industriprojekten i Sverige under modern tid, som hittills har kostat ca 15 miljarder kronor och vars framtida kostnader beräknas till 50 miljarder kronor. Processen för att finna en lämplig plats för slutförvaret beräknas pågå under flera år och slutförvaret skall klara av en lagring i hundratusentals år. Som regeringen anför ställer den demokratiska beslutsprocessen därför ovanligt höga krav på allmänhetens förtroende för politiska beslutsfattare, verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. Projektet rymmer såväl tekniska och naturvetenskapliga som samhällsvetenskapliga och humanistiska frågeställningar. I propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02: MJU3, rskr. 2001/02:36) framhölls att en av de stora utmaningarna för vår generation är att ta hand om det använda kärnbränslet och annat radioaktivt avfall från de svenska kärnkraftverken. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att om det uppkommer behov av specifika insatser i slutförvarsfrågan kan sådana insatser finansieras med medel ur Kärnavfallsfonden. I sammanhanget vill utskottet framhålla det viktiga och demokratiskt väl förankrade granskningsarbete som, förutom den granskning som görs av myndigheterna, utförs i de kommuner som deltar i platsvalsprocessen.

Utskottet delar regeringens uppfattning att de avgiftsmedel som reaktorinnehavarna betalar till Kärnavfallsfonden, utöver vad som redan anges i finan-

sieringslagen, bör få användas för stöd till vissa ideella föreningar. Att allmänheten på så vis ges ökade möjligheter att aktivt delta i det utökade samrådet och får stärkta resurser för att kunna ställa relevanta och väl underbyggda frågor höjer enligt utskottets mening kvaliteten på det utredningsarbete som skall presenteras av den som söker tillstånd för en verksamhet. Förslaget innebär alltså inte att utredningsansvaret för någon part i samrådsförfarandet försvagas.

I miljöbalken (MB) är det tydligt reglerat att en verksamhetsutövare inte har någon skyldighet att betala ideella föreningars rättegångskostnader i samband med överklagande av en dom eller ett beslut och vice versa. Dessa bestämmelser är emellertid begränsade till balkens prövningsförfarande och omfattar inte upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningar och förfarandet med miljökonsekvensbedömning. Enligt 6 kap. 10 § MB är det i stället den som har gjort en ansökan som skall stå för sådana kostnader. Utskottet kan inte finna något principiellt hinder mot att utsträcka detta betalningsansvar till att omfatta även andra deltagares kostnader, inte heller några andra fall där denna fråga kan bli aktuell. Utskottet gör härvid samma bedömning som regeringen.

Som regeringen anför är frågan om det slutliga omhändertagandet av det använda kärnbränslet ensam i sitt slag. Aldrig tidigare har Sverige stått inför en sådan komplex fråga där naturvetenskap och teknik möter samhällsvetenskap och humanistiska frågeställningar. Det långa tidsperspektivet, både vad gäller tiden fram till dess ett slutförvar kan tas i bruk och den tid som förvaret efter förslutning skall fungera, gör också projektet unikt. Komplexiteten i frågan om hanteringen och slutförvaret av det använda kärnbränslet ställer mycket höga krav på en allsidig belysning, och kommande beslut måste vara mycket väl förankrade hos alla intressenter. Detta förutsätter att även nationella ideella organisationer aktivt kan delta i samrådsförfarandet och anlita den sakkunskap som de behöver och har förtroende för. Det vore enligt utskottets mening olyckligt om dessa organisationer på grund av bristande resurser skulle uteslutas från förankringsarbetet. Eftersom frågan om det använda kärnbränslet är så speciell anser utskottet, i likhet med regeringen, att det är lämpligt att pröva om extra medel som stöd till ideella föreningar kan medföra högre kvalitet i det utökade samrådet.

I dag kan Kärnavfallsfondens medel, via kommunerna, användas för stöd till lokala organisationer. Utskottet delar regeringens uppfattning att fondens medel också bör kunna komma de nationella organisationerna till godo. Den möjligheten bör uttryckligen framgå av lagtexten, vilket lämpligen sker i 4 § finansieringslagen.

I likhet med regeringen anser utskottet att stödet måste vara förenat med tydliga krav på den bidragssökande både vad gäller organisation och de ändamål som stödet skall användas för. I propositionen uttalar också regeringen sin avsikt att precisera dessa krav i förordningen (1981:671) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. (finansieringsförordningen) enligt följande. För att en ideell förening skall komma i fråga för stöd måste

den ha minst 2 000 medlemmar. Föreningen skall vidare verka under demokratiska former och ha en sedvanlig ekonomisk redovisning som granskas av revisorer. Även sammanslutningar av föreningar kan komma i fråga och då skall motsvarande krav på idealitet och demokratiska former ställas både på sammanslutningen och på de däri ingående föreningarna. Några begränsningar vad gäller de ideella föreningarnas syfte är inte aktuella. Stöd skall endast kunna utgå för vissa kostnader i samband med föreningens deltagande i sådant utökat samråd som föreskrivs i 6 kap. miljöbalken (MB) och i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet avseende anläggningar som behövs för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Stödet skall inte kunna användas för kostnader för information direkt till allmänheten utöver vad som avser det utökade samrådet.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det föreslagna ekonomiska stödet till vissa ideella föreningar totalt bör vara högst 3 miljoner kronor per år. En förening, eller sammanslutning av föreningar, skall högst kunna erhålla 2,5 miljoner kronor per år. Stöd bör utgå för ett år i taget varefter användningen skall redovisas. Som regeringen anför bör stödet omfatta en försöksperiod om fyra år, vilket regeringen beräknar medför en kostnad för Kärnavfallsfonden på högst 12 miljoner kronor. Av propositionen framgår att det årliga stödbeloppet är i samma storleksordning som den ersättning för informationsinsatser som kan utgå till berörda kommuner.

Statens kärnkraftinspektion är i dag den myndighet som ansvarar för hanteringen av kommunernas ansökningar om medel ur Kärnavfallsfonden för informationsinsatser. Som regeringen anför är det därför rimligt att Kärnkraftinspektionen även får i uppdrag att hantera ansökningar från ideella organisationer rörande det aktuella stödet. För att ideella föreningar skall kunna erhålla stöd direkt ur Kärnavfallsfonden krävs dock en lagändring. Den nu föreslagna ändringen av finansieringslagen ger regeringen möjlighet att använda fondens medel för stöd till ideella föreningar för vissa insatser. Av propositionen framgår att regeringen kommer att precisera vilka krav som ställs för att en ideell förening skall kunna erhålla stöd. Regeringen kommer vidare att föreskriva att stödet skall vara en försöksverksamhet under en fyraårsperiod, med början den 1 januari 2005. En noggrann utvärdering av försöksverksamheten skall göras inför beslut om eventuellt fortsatt stöd. Regeringen bör ge en för ändamålet lämplig myndighet i uppdrag att genomföra en sådan utredning. Som regeringen anför bör resultatet av utredningen lämnas till regeringen i god tid innan den fyraåriga försöksperioden avslutas. Kriterier för utvärderingen bör vara om medlen har använts på avsett sätt, vilken effekt stödet har haft och om stöd fortsättningsvis bör utgå.

Frågan om det slutliga omhändertagandet av det använda kärnbränslet är av nationellt intresse men har också en klart uttalad lokal prägel. Lokala organisationer har redan i dag möjlighet att via kommunen få ekonomiskt stöd för sin verksamhet i samband med platsvalsprocessen. Enligt utskottets mening gör regeringens förslag det möjligt att även nationellt arbetande organisationer kan få stöd direkt ur Kärnavfallsfonden. I propositionen anføres att

några krav inte kommer att ställas vad gäller de ideella föreningarnas syfte, men stödet skall endast få användas för deltagande i sådant utökat samråd som föreskrivs i 6 kap. 5 § MB. Regeringen gör bedömningen att förslaget inte har några statsfinansiella konsekvenser och att den ökade ekonomiska belastning på Kärnavfallsfonden som förslaget kan innebära endast i liten utsträckning torde påverka reaktorinnehavarnas betalningsskyldighet mot fonden. Utskottet delar denna uppfattning.

Det bör tilläggas att både Miljöbalkskommitténs delbetänkande En effektiv miljöprövning (SOU 2003:124) och Finansieringsutredningens delbetänkande Förslag om försöksverksamhet med ekonomiskt stöd till vissa frivilligorganisationer (SOU 2003:128) bereds i Regeringskansliet. I sitt betänkande föreslår finansieringsutredningen bl.a. att, för att en organisation skall vara stödberättigad, organisationen skall vara en ideell förening och ha minst 2 000 medlemmar. Kravet på medlemsantal överensstämmer med vad som föreskrivs i 16 kap. 13 § MB om talerätt för ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att tillvarata naturskydds- och miljöintressen. Utredningen anser också att dessa bestämmelser skall gälla för en organisation som är uppbyggd av samverkande ideella föreningar. Kravet på 2 000 medlemmar bör för en sådan organisation emellertid avse det sammanlagda antalet personer som är medlemmar i de samverkande föreningarna. För att stöd skall utgå bör enligt kommitténs förslag följande två krav vara uppfyllda. Kostnaderna skall avse deltagande i nu pågående samrådsförfaranden enligt miljöbalken och kärntekniklagen rörande slutförvaring av använt kärnbränsle och avse utgifter för att följa och bedöma frågor om slutförvar för kärnavfall med särskild tonvikt på ett sådant förvars påverkan på miljön. De kostnader som kan uppstå kan enligt finansieringsutredningen avse såväl löne- och lokal-kostnader och andra sedvanliga kontorskostnader, t.ex. kostnader för dator, telefon, sammanträden, konferenser och resor, som kostnader för informationsinsamling samt för utredningsverksamhet med syfte att skapa underlag för att ställa kvalificerade frågor i samrådsförfarandet.

Det ovan anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag att avgiftsmedlen i Kärnavfallsfonden får användas för stöd till ideella föreningar vad gäller frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Regeringen bör bestämma omfattningen av och villkoren för stödet. Därmed avstyrker utskottet motionerna MJ47 (kd) yrkandena 1–3 och MJ48 (m) yrkande 2.

Med anledning av motion N415 (mp) vill utskottet erinra om att, enligt 2 § finansieringslagen, skyldigheten att betala avgift och ställa säkerhet för omhändertagande omfattar kostnader för säker hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall sedan bränslet eller avfallet har förts bort från anläggningen. Vidare skall avgiften täcka kostnader för en säker avveckling och rivning av reaktoranläggningen och den forsknings- och utvecklingsverksamhet som behövs för säker hantering av bränsle och avfall samt avveckling och rivning. Enligt 3 § skall reaktorinnehavaren i samråd med övriga reaktorinnehavare beräkna kostnaderna för omhändertagandet,

och enligt 4 § skall avgiften dessutom täcka vissa kostnader för staten. Avgiftens storlek fastställs årligen. Härutöver vill utskottet erinra om att avgiftsfrågan är föremål för finansieringsutredningens överväganden (dir. 2003:41 m.fl.). Utredningen skall lägga fram sitt slutbetänkande senast den 31 december 2004. Med det anförda avstyrker utskottet motion N415 (mp) yrkande 8 i den mån motionsyrkandet inte kan anses tillgodosett.

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker övriga i propositionen framlagda lagförslag.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att i plan- och bygglagen (1987:10) och lagen (1977:439) om kommunal energiplanering införs bestämmelser om att de nya bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken (MB) skall tillämpas i fråga om planer och program som kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § MB.

Regeringen föreslår vidare att konsekvensändringar av paragrafnummer görs i luftfartslagen (1957:297), lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, minerallagen (1991:45), väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker de i propositionen framlagda lagförslagen i den mån de inte berörs av utskottets ställningstaganden tidigare i detta betänkande.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ändring i finansieringslagen (punkt 4)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen om stöd till ideella föreningar. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ48 yrkande 2 och avslår proposition 2003/04:116 i denna del och motion 2003/04:MJ47 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag att medel ur Kärnavfallsfonden skall kunna användas för stöd till ideella föreningar bör avslås. Förslaget gör det möjligt att använda fondmedlen som ett indirekt organisationsstöd, vilket skulle innebära att vad som hittills har varit en avgift skulle bli en skatt. Korrekt information om slutförvar och/eller hantering av använt kärnbränsle är viktig, och denna uppgift åvilar Statens kärnkraftinspektion, SKI. Informationsspridning och kunskapsinhämtning som sker med statliga medel skall vara neutral, vilket inte blir fallet om regeringens förslag antas. Regeringens förslag i denna del bör därför avslås.

2. Ändring i finansieringslagen (punkt 4)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen om stöd till ideella föreningar. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ47 yrkande 1 och avslår proposition 2003/04:116 i denna del och motion 2003/04:MJ48 yrkande 2.

Ställningstagande

Kristdemokraterna är positiva till att även frivilliga organisationer av olika slag skall kunna få ekonomiskt stöd för att kunna delta i samrådsförfarandet m.m. i samband med omhändertagandet av kärnkraftsavfallet. Förslaget om ändring i finansieringslagen (1992:1537) synes dock innebära en komplikation när det gäller tillämpningen av miljöbalkens principer om betalningsansvar för kostnader i samband med samrådsförfarande. För närvarande pågår en omfattande översyn av miljöbalken i syfte att förenkla miljötillståndprocessen. Det vore i detta läge olyckligt att ändra de principer för kostnadsansvar som miljöbalken ger uttryck för. Resultatet av Miljöbalkskommitténs förslag om förenklade regler för miljötillståndprocessen bör därför avvaktas innan beslut fattas om ändring i finansieringslagen. Regeringens förslag i denna del bör därför avslås.

3. Ekonomiskt stöd till kommuner och ideella organisationer m.m. (punkt 5)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kommunalt stöd till ideella organisationer. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04: MJ47 yrkandena 2 och 3 samt avslår motion 2003/04: N415 yrkande 8.

Ställningstagande

Enligt min mening bör det maximibelopp som kommunerna kan erhålla ur Kärnavfallsfonden höjas från nuvarande 4 miljoner kronor till 7 miljoner kronor. Ett system för ekonomiskt stöd får inte leda till att en separat nationell samrådsnivå uppstår vid sidan av den lokala, och resultatet får inte bli att centrala organisationer tilldelas medel medan lokala organisationer och närboende ställs utanför. Därför bör stödet kopplas till lokala organisationer och grupper, och det är angeläget att även mindre, lokala grupper får möjlighet till stöd. De frivilliga organisationerna bör ges ökade medel genom att det maximibelopp som kommunerna kan erhålla ur Kärnavfallsfonden höjs. Mot den bakgrunden är förslaget om minst 2 000 medlemmar i en organisation som förutsättning för stöd alltför strängt. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Ekonomiskt stöd till kommuner och ideella organisationer m.m. (punkt 5)

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om framtida kostnader för rivning av kärnkraftverk m.m. Riksdagen bifaller därmed motion 2003/04:N415 yrkande 8 och avslår motion 2003/04:MJ47 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Mycket tyder på att storleken på avgifterna för kärnavfallet utgår från optimistiska kalkyler, och regeringen har ofta beslutat om lägre avgifter än vad Statens kärnkraftinspektion, SKI, har föreslagit. Det är enligt min mening av stor vikt att avgifterna täcker de framtida kostnaderna för rivning av kärnkraftverk och omhändertagande av kärnkraftsavfall. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2003/04:116 Miljöbedömningar av planer och program:

Regeringen föreslår att riksdagen

dels godkänner protokollet av den 21 maj 2003 om strategiska miljöbedömningar till FN/ECE-konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i gränsöverskridande sammanhang,

dels antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
3. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
4. lag om ändring i väglagen (1971:948),
5. lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering,
6. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
7. lag om ändring i minerallagen (1991:45), och
8. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
9. lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

Följdmotioner

2003/04: MJ47 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår propositionens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det maxbelopp som kommunerna kan erhålla ur Kärnavfallsfonden höjs från dagens nivå på 4 miljoner kronor till 7 miljoner kronor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunalt stöd till frivilligorganisationer.

2003/04: MJ48 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar att det föreslagna 6 kap. 18 § miljöbalken utformas i enlighet med vad i motionen anförs.
2. Riksdagen beslutar avslå förslaget om att medel ur Kärnavfallsfonden får användas för stöd till ideella föreningar.

Motion från allmänna motionstiden 2003

2003/04:N415 av Ingegerd Saarinen (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om principen att kärnavfallsavgifterna måste täcka de framtida kostnaderna för rivning av kärnkraftverk och omhändertagande av kärnkraftsavfall.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 4, 5, 7, 8, 9 och 10 §§ skall utgå,

dels att nuvarande 6 kap. 11–13 §§ skall betecknas 6 kap. 19–21 §§,

dels att 6 kap. 1, 3, 9 och 10 §§ samt rubriken närmast före 6 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 11 § skall sättas närmast före 6 kap. 19 §,

dels att det i balken skall införas nio nya paragrafer, 6 kap. 11–18 och 22 §§, samt närmast före 6 kap. 11 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.1 §²

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

Regeringen får föreskriva att det skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning även i dispensärenden eller andra ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där det behövs för att kunna bedöma miljöpåverkan. Regeringen får även föreskriva om undantag från skyldigheten enligt första stycket att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter vars miljöpåverkan kan antas bli mindre betydande.

Att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas när en myndighet eller kommun gör en miljöbedömning av en plan eller ett program följer av 12 §.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30, Celex 32001L0042).

² Senaste lydelse 2002:175.

*Nuvarande lydelse***Syftet med miljökonsekvensbeskrivningar***Föreslagen lydelse***Miljökonsekvensbeskrivningar och miljökonsekvensbedömningar av verksamheter och åtgärder**3 §³

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *en planerad verksamhet* eller *åtgärd* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning som berör en verksamhet som avses i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor är också att identifiera och bedöma faktorer i verksamhetens omgivning som kan påverka säkerheten hos denna.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som *den planerade verksamheten* eller *åtgärden* kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.

9 §

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning *för en verksamhet eller åtgärd* skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

³ Senaste lydelse 1999:385.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

10 §

En miljökonsekvensbeskrivning samt förfarandet med miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning.

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd samt förfarandet med en miljökonsekvensbedömning skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar av planer och program

11 §

När en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, som krävs i lag eller annan författning, skall myndigheten eller kommunen göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka slags planer och program som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan samt om undantag från kravet på miljöbedömning. Regeringen får också meddela föreskrifter om samråd i samband med bedömningen av om en plan, ett program eller en ändring kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

12 §

Inom ramen för en miljöbedömning enligt 11 § skall myndigheten

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd skall också identifieras, beskrivas och bedömas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla

1. en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program,

2. en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs,

3. en beskrivning av miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,

4. en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med ett sådant naturområde som avses i 7 kap. eller ett annat område av särskild betydelse för miljön,

5. en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn beaktas i planen eller programmet,

6. en beskrivning av den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma med avseende på biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter,

7. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att förebygga,

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan,

8. en sammanfattande redogörelse för hur bedömningen gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,

9. en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför, och

10. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–9.

13 §

En miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § skall innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

1. bedömningsmetoder och aktuell kunskap,

2. planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,

3. allmänhetens intresse, och

4. att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Innan en myndighet eller kommun bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen, skall myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. För planer och program på nationell nivå skall samråd i stället ske med Naturvårdsverket och andra berörda centrala förvaltningsmyndigheter.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**14 §*

Den myndighet eller kommun som upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § skall göra den och förslaget till plan eller program tillgängliga för berörda kommuner och myndigheter samt allmänheten. Dessa skall ges skälig tid att yttra sig.

15 §

Om en miljökonsekvensbeskrivning enligt 12 § avser en plan eller ett program vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan i ett annat land, skall den myndighet som regeringen bestämmer sända beskrivningen och förslaget till plan eller program till den berörda staten. Sådan information skall också lämnas om en annan stat som kan antas bli utsatt för en betydande miljöpåverkan begär det.

Om den berörda staten begär det, skall samråd ske avseende den gränsöverskridande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra och de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

16 §

Om en miljöbedömning krävs enligt 11 §, skall den miljökonsekvensbeskrivning som avses i 12 § samt synpunkter från samråd enligt 14 och 15 §§ beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering.

När planen eller programmet har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen i en särskild sammanställning redovisa

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,

2. hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats,

3. skälen till att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för överväganden, och

4. de åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Sammanställningen och planen eller programmet skall göras tillgängliga för dem med vilka samråd skett enligt 14 och 15 §§. Dessa skall även informeras om att planen eller programmet har antagits.

17 §

Regeringen får meddela föreskrifter om hur samråd och information enligt 14–16 §§ skall ske.

18 §

När en plan eller ett program har antagits skall den beslutande myndigheten eller kommunen skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande faktiskt medför. Detta skall göras för att myndigheten eller kommunen tidigt skall få kännedom om sådan betydande miljöpåverkan som tidigare inte identifierats så att lämpliga åtgärder för avhjälpan kan vidtas.

Samordning*22 §*

Myndigheter och kommuner skall sträva efter att samordna arbetet

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

med de bedömningar och beskrivningar som görs enligt bestämmelserna i detta kapitel.

-
1. Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.
 2. I fråga om planer och program som formellt börjat förberedas före den 21 juli 2004 skall de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ tillämpas endast om planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering efter den 21 juli 2006.
 3. Trots det som sägs i 2 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i det enskilda fallet besluta att de nya föreskrifterna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ inte skall tillämpas i fråga om en sådan plan eller ett sådant program.

2 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (1987:10)

dels att 5 kap. 18 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 a §

Vid upprättandet av översiktsplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

5 kap.

18 §⁴

Detaljplanen skall grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

En miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas, om detaljplanen medger en användning av mark eller av byggnader eller andra anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Miljökonsekvensbeskrivningen skall möjliggöra en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

Vid upprättandet av detaljplanen skall också bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁴ Senaste lydelse 1998:839.

3 Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 a § luftfartslagen (1957:297) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 a §⁵

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Luftfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan ansökan om tillstånd provas skall miljökonsekvensbeskrivningen godkännas av länsstyrelsen. Beslutet får inte överklagas.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas vid tillståndsprövningen.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3 §, 7 § och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det förutom enligt detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3, 7, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁵ Senaste lydelse 1998:818.

4 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs att 14 a och 14 b §§ väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §⁶

Den som planerar att bygga en väg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en vägutredning enligt 14 b § behövs innan en arbetsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

14 b §⁷

En vägutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. Vägutredningen skall utgöra underlag för val av vägsträckning och trafikteknisk standard. Alternativa vägsträckningar skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att behålla befintlig väg. En förbättring av befintlig väg skall också studeras, om inte särskilda skäl föranleder annat.

En vägutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i vägutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första

⁶ Senaste lydelse 1998:832.

⁷ Senaste lydelse 1998:832.

Nuvarande lydelse

stycket och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Föreslagen lydelse

stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1977:439) om kommunal energiplanering skall införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken skall bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om
inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled
och allmän hamn

Härigenom föreskrivs att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §⁸

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i ett ärende enligt denna lag.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8 §§ och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § tredje stycket, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i fråga om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag skall miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁸ Senaste lydelse 1998:868.

7 Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § minerallagen (1991:45) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 §⁹

Koncession skall meddelas, om

1. en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och

2. fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Koncession för bearbetning av olja eller gasformiga kolväten får beviljas endast den som visar att han är lämplig att bedriva sådan bearbetning.

I ärenden om beviljande av koncession skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas.

Om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som senare skall prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, skall 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast vid den prövning som sker i koncessionsärendet.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 §, 8 § första stycket och 9–12 §§ miljöbalken tillämpas.

I ärenden om beviljande av koncession skall en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 och 7 §§, 8 § första stycket, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Koncession får inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

⁹ Senaste lydelse 1998:845.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1, 1 a och 2 §§ lagen (1995:1649) om byggande av järnväg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹⁰

Den som planerar att bygga en järnväg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en järnvägsutredning enligt 1 a § behövs innan en järnvägsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelserna* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 11–12 §§ miljöbalken.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. *Bestämmelser* om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

1 a §¹¹

En järnvägsutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa sträckningar behöver studeras. I järnvägsutredningen skall redovisas olika utbyggnadsalternativ, som skall jämföras såväl sins emellan som med alternativet att inte genomföra den aktuella järnvägsutbyggnaden.

En järnvägsutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsutredningen.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag

¹⁰ Senaste lydelse 1998:850.

¹¹ Senaste lydelse 1998:850.

Nuvarande lydelse

skall 6 kap. 3 §, 5–7 §§, 8 § första stycket och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

Föreslagen lydelse

skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

2 §¹²

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av ett utökat samråd enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 § och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen skall anges särskilt i planen. Till planen skall en genomförandebeskrivning fogas. I beskrivningen skall de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av planen redovisas.

Denna lag träder i kraft den 21 juli 2004.

¹² Senaste lydelse 1998:850.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹³

Utöver kostnader för omhändertagande skall avgifterna täcka *statens kostnader för att*

1. komplettera forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i 2 § 3 samt pröva frågor härom,

2. pröva frågor som avses i 2 a § tredje stycket, 5 § första stycket, 8 b § och 8 c § denna lag,

3. pröva frågor om övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

Avgifterna skall vidare täcka kostnaderna för Kärnavfallsfondens förvaltning samt de kostnader som reaktorinnehavarna, staten eller kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Utöver kostnader för omhändertagande skall avgifterna täcka

1. *statens kostnader för att* komplettera forsknings- och utvecklingsverksamhet som avses i 2 § 3 samt pröva frågor härom,

2. *statens kostnader för att* pröva frågor som avses i 2 a § tredje stycket, 5 § första stycket, 8 b och 8 c §§ denna lag,

3. *statens kostnader för att* pröva frågor om övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,

4. kostnaderna för Kärnavfallsfondens förvaltning,

5. de kostnader som reaktorinnehavarna, staten eller kommunerna har för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall, *samt*

6. *kostnader för stöd till ideella föreningar för insatser i samband med frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle i den utsträckning och på de villkor som regeringen bestämmer.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2004.

¹³ Senaste lydelse 1995:1544.